
[2011-19-RE](#)

CAUSA 2011-19-RE

Número de registre 231-2011. Recurs d'empara

Sentència del 7 de setembre del 2011

BOPA núm. 57, del 21 de setembre del 2011

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 29 d'abril del 2011, per la representació processal del Sr. Antoni Mesa Fuentes, mitjançant el qual interposa recurs d'empara contra l'aute del 6 d'abril del 2011, dictat per la Sala Penal Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, "que implica l'aplicació d'un criteri discriminador que trenca el principi d'igualtat reconegut en l'article 6 de la Constitució i que comporta una vulneració del dret a la llibertat reconegut a l'article 9 de la Constitució" i, atès que demana al Tribunal Constitucional que es declari l'aplicació de les disposicions de gràcia, que sumen un indult total de 30 mesos de presó ferma al Sr. Antoni Mesa Fuentes, contingudes en la "Disposició de Gràcia del 8 de setembre del 2010, dictada pels Molt Il·lustres Coprínceps d'Andorra" i es procedeixi a la posada en llibertat del recurrent per haver complert amb la pena total corresponent a les sentències dictades;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal de l'1 de juny del 2011;

Vist l'acte del Tribunal Constitucional del 4 de juliol del 2011 que va admetre a tràmit el recurs d'empara 2011-19-RE, sense efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 13 de juliol del 2011, per la representació processal del recurrent;

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Carles Viver Pi-Sunyer;

Antecedents

Primer

El Sr. Antoni Mesa Fuentes està condemnat per les causes TC-113-5/03 (6 mesos de presó ferma per un delictes major d'amenaques, per un delictes menor d'injúries lleus i resistència lleu a l'autoritat i per una contravenció penal de maltractaments d'obra), TC-251-2/02 (10 mesos de presó ferma per un delictes major de resistència a l'autoritat, per un delictes menor d'alteració d'ordre públic i per una contravenció penal de maltractaments d'obra), TC-131-1/03 (2 anys de presó ferma pel delictes major de furt amb força sobre les coses, pels delictes menors de receptació i consum de droga tòxica), TC-024-3/02 (8 mesos de presó ferma per un delictes major d'introducció i venda de droga tòxica), TC-215-1/03 (7 anys de presó ferma per un delictes major de violació), a una pena acumulada de 122 mesos de presó ferma, que acabarà de complir el 14 de març del 2013, restant doncs per complir 28 mesos.

Segon

La representació processal del Sr. Antoni Mesa Fuentes va sol·licitar l'aplicació de la mesura de gràcia dictada pels Coprínceps, el 8 de setembre del 2010, en totes les causes en què es pogués aplicar, és a dir, en els delictes que no estaven inclosos en l'article segon de la mesura esmentada, i com que en total suposava un indult de 30 mesos de presó ferma demanava igualment la seva posada en llibertat.

Tercer

Atès que, segons consta en els autes, durant el règim de semilibertat, comprès entre el 23 de setembre i el 19 de novembre del 2009, el Sr. Antoni Mesa Fuentes va originar diversos incidents, el Tribunal de Corts, mitjançant un aute del 22 de novembre del 2010, va acordar no fer aplicació al demandant dels beneficis del Decret d'indult, ja que, d'acord amb l'article tercer de la disposició de gràcia esmentada, queden exclosos del benefici decretat els detinguts o presos que en el curs de llur detenció o presó hagin incorregut en mala conducta habitual.

Quart

La representació processal del Sr. Antoni Mesa Fuentes va presentar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió i, el 24 de febrer del 2011, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, després de considerar els incidents ocorreguts, va concloure que el comportament del pres posava de relleu la mala conducta habitual a la qual feia referència l'article tercer de la mesura de gràcia, desestimava el recurs d'apel·lació presentat i confirmava l'aute del Tribunal de Corts.

Cinquè

La representació processal del Sr. Antoni Mesa Fuentes va presentar un incident de nul·litat d'actuacions contra la decisió del Tribunal Superior de Justícia, per tal com considerava que s'havia vulnerat el seu dret a la jurisdicció, ja que s'havia efectuat una interpretació extensiva de la norma citada, que el període de semilibertat no es podia equiparar al període de detenció, que les actuacions reprotxades al demandant havien tingut lloc fora del Centre Penitenciari i que l'indult es va aplicar a un altre pres que havia tingut un comportament pitjor en relació amb el seu.

Sisè

El 6 d'abril del 2011, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va desestimar aquest incident de nul·litat d'actuacions, precisant, entre altres punts, que el benefici penitenciari de la semilibertat no equival a una posada en llibertat, que la mala conducta habitual no fa referència a la comissió d'una infracció i, per tant, és aliena a qualsevol noció de prescripció i que l'enumeració de les actuacions del Sr. Antoni Mesa Fuentes caracteritza de manera precisa la "mala conducta habitual" que ha comportat l'exclusió del benefici de l'indult.

Setè

El 29 d'abril del 2011, la representació processal del Sr. Antoni Mesa Fuentes va presentar un recurs d'empara contra l'acte del 6 d'abril del 2011, dictat per la Sala Penal Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, "que implica l'aplicació d'un criteri discriminador que trenca el principi d'igualtat reconegut en l'article 6 de la Constitució i que comporta una vulneració del dret a la llibertat reconegut a l'article 9 de la Constitució."

La part recurrent manifesta que s'ha fet una interpretació extensiva de l'article tercer, apartat primer, de la mesura de gràcia dels Coprínceps del 8 de setembre del 2010, que literalment estableix: "Queden també exclosos del benefici decretat a l'article primer els detinguts o presos que en el curs de llur detenció o presó hagin incorregut en mala conducta habitual."

Considera que totes les actuacions reprotxades al recurrent van ocórrer en període de semilibertat, per tant, en moments en què estava fora de l'àmbit de la detenció o presó, s'havia de considerar com una persona lliure. Així mateix, que no es pot considerar l'establiment de l'element de l'habitualitat: el recurrent està pres des de fa 7 anys, durant els quals ha tingut una bona conducta que no es pot veure afectada per situacions particulars o aïllades realitzades en 3 mesos.

Aquesta part detalla de manera concreta els incidents i els justifica qualificant-los de menors, de no provats i de prescrits. Així mateix, demostra que en un altre cas en què un detingut va tenir una mala conducta habitual i més greu es va aplicar, tanmateix, la mesura de gràcia esmentada.

La part recurrent al·lega igualment que reconeix la competència dels tribunals ordinaris a l'hora d'interpretar i d'aplicar el Decret d'indult, però, en aquest cas, la no aplicació del Decret esmentat comporta un criteri discriminador, vulnerador de l'article 6 de la Constitució i una privació de la llibertat del recurrent de manera indeguda, vulneradora del dret a la llibertat, establert a l'article 9 de la mateixa norma.

Demana que es tingui en compte la situació personal del recurrent, en particular la greu malaltia que pateix la seva mare.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que es declari l'aplicació de les disposicions de gràcia, que sumen un indult total de 30 mesos de presó ferma al Sr. Antoni Mesa Fuentes, contingudes en la Disposició de Gràcia del 8 de setembre del 2010, dictada pels Coprínceps d'Andorra i es procedeixi a la posada en llibertat del recurrent per haver complert amb la pena total corresponent a les sentències dictades.

Vuitè

L'1 de juny del 2011, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què demana, d'acord amb l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, la inadmissió a tràmit del recurs d'empara 2011-19-RE per una manca manifesta de contingut constitucional de les seves pretensions.

En primer lloc, el Ministeri Fiscal manifesta que del conjunt de les diligències practicades en aquest procediment no hi ha cap mancança que impliqui la vulneració del dret fonamental a la jurisdicció; de l'examen de les actuacions es desprèn que les resolucions objecte de recurs s'han pronunciat sobre tots els punts i pretensions de la part demandant després d'efectuar una acurada valoració de les proves i donant una resposta jurídica completa i suficient.

En segon lloc, pel que fa a les vulneracions dels articles 6 i 9 de la Constitució, el Ministeri Fiscal recorda que l'article 6 esmentat no es troba dins dels capítols 3 i 4 del títol II de la Constitució i no pot donar base per si mateix a un recurs d'empara i que, en aquest cas, la restricció de la llibertat (article 9) correspon al compliment de penes de presó ferma imposades per sentències condemnatòries.

El Ministeri Fiscal afegeix que per determinar la vulneració del principi d'igualtat, cal partir de supòsits de fet idèntics i el recurrent pretén efectuar una comparació entre supòsits diferents, encara que només sigui per l'elevadíssim nombre de sentències condemnatòries que li han estat imposades o pel fet d'haver fugit del Principat, aprofitant el benefici de la semilibertat i haver hagut de demanar la seva extradició.

Per acabar, destaca que l'aplicació de les disposicions del Decret d'indult queda fora de la competència del Tribunal Constitucional, ja que d'acord amb el redactat mateix de la mesura,

aquesta aplicació i, en el seu cas, interpretació correspon a la jurisdicció penal ordinària.

Novè

El 4 de juliol del 2011, el Tribunal Constitucional va acordar admetre a tràmit el recurs 2011-19-RE, sense efectes suspensius.

Desè

El 13 de juliol del 2011, la representació processal del Sr. Antoni Mesa Fuentes va presentar un escrit d'al·legacions en que es manté en les pretensions manifestades en el seu escrit de recurs d'empara, ratificant-se en tots els seus punts i deixant per l'escrit de conclusions les qüestions accessòries que s'hi poguessin afegir.

Onzè

El 22 de juliol del 2011, el Ministeri Fiscal i, el 26 de juliol del mateix any, la representació processal del Sr. Antoni Mesa Fuentes van presentar els seus escrits de conclusions en què reproduïen els arguments i les al·legacions continguts en els seus escrits anteriors.

Fonaments jurídics

Primer

Com s'ha exposat amb deteniment en els antecedents, el recurrent en empara al·lega que les resolucions impugnades han vulnerat el seu dret a la jurisdicció (article 10 de la Constitució), tot aplicant "un criteri discriminador que trenca el principi d'igualtat" de l'article 6 de la Constitució; aquesta conculcació "comporta una vulneració del dret a la llibertat de l'article 9" del text constitucional.

Aquestes vulneracions derivarien de la denegació, per l'aute del Tribunal de Corts del 22 de novembre del 2010, de l'aplicació dels beneficis de l'indult atorgat pels Coprínceps el 8 de setembre del 2010, i de les successives desestimacions dels recursos interposats contra aquesta decisió denegatòria.

Els motius que donen suport a les al·legacions del recurrent es basen, en essència, en una pretesa interpretació extensiva de la clàusula d'excepció establerta en l'article tercer, apartat primer, de la mesura de gràcia que disposa que "Queden també exclosos del benefici decretat a l'article primer els detinguts o presos que en el curs de llur detenció o presó hagin incorregut en mala conducta habitual". Segons el parer del recurrent, la situació de semilibertat de la qual gaudia, fa inaplicable l'apartat esmentat de l'article primer, ja que aquest fa referència exclusivament a "detinguts o presos", a més, en el seu cas tampoc es podria aplicar el concepte d'habitualitat en la mala conducta. Afirmar també que cal tenir present que els fets adduïts per tal de justificar l'aplicació de la mesura de gràcia ja havien prescrit. Finalment, posa especial èmfasi en el fet que l'indult es va concedir a un pres que havia incorregut en mala conducta habitual: la negativa a atorgar-li, a ell, la mesura de gràcia seria per aquest motiu discriminatòria.

El recurrent no al·lega la vulneració autònoma del principi d'igualtat, que com ha reiterat aquest Tribunal, no és susceptible de ser objecte de recurs d'empara, sinó que correctament fa referència a la discriminació com a criteri per defensar la vulneració dels drets a la jurisdicció i a la llibertat. La vulneració d'aquests dos drets no s'al·lega de manera autònoma i diferenciada, sinó que sembla que pel recurrent la infracció de l'article 10 comporta automàticament la vulneració de l'article 9, malgrat l'èmfasi que posa en el pretès vici de la interpretació extensiva que és més propi d'aquest darrer dret que no pas del primer.

Segon

Des de la perspectiva pròpia del recurs d'empara no es pot considerar que les resolucions judicials impugnades hagin vulnerat els articles 9 i 10 de la Constitució.

No es pot considerar irraonable, ni des del punt de vista lògic ni jurídic, ni es pot titllar d'interpretació expansiva el fet de considerar que el règim penitenciari de semilibertat no desvirtua la situació de pres ni "equival a una posada en llibertat", com declara l'aute del Tribunal Superior de Justícia que resol l'incident de nul·litat d'actuacions. Tampoc incorre en els vicis apuntats, considerar mala conducta els fets que consten en autes consistents en "originar diversos incidents com són tres incompliments d'horari, reingressar al centre amb possibles símptomes d'embriaguesa i orinar al costat de les portes de vidre de l'entrada de visites (...), protagonitzar insults i manca de respecte als funcionaris del centre penitenciari(...), un possible intent d'introducció d'una substància estupefaent i amenaces als agents en llurs funcions (...), així com la fugida que culminà amb l'extradició."

Tampoc no és irraonable ni fruit d'una interpretació extensiva considerar que “la mala conducta habitual fixada per l'article 3.1 del Decret d'Indult no fa referència a la comissió d'una infracció penal i per tant és aliena a tota noció de prescripció.”

I, finalment, pel que fa a la discriminació al·legada, cal tenir present, en primer lloc, que la interpretació i l'aplicació diferent de les normes jurídiques a casos substancialment iguals no comporta de manera autònoma i en tot cas la vulneració dels drets a la jurisdicció o a la llibertat. Aquest fet, pot ser un símptoma que efectivament s'han conculcat determinats aspectes del contingut d'aquests drets: per exemple, que s'ha realitzat una interpretació i una aplicació irraonable de les normes, amb vulneració del dret a una decisió fonamentada en Dret, o que s'ha realitzat una interpretació i aplicació extensiva dels preceptes que restringeixen la llibertat personal, amb vulneració del dret a la llibertat. Però l'aplicació igual del dret no forma part autònoma del contingut d'aquets dos drets; ni el Tribunal Constitucional a través del recurs d'empara pot convertir-se en tribunal de cassació i decidir quina de les resolucions judicials confrontades és la correcta.

En el cas aquí enjudiciat, com ja hem declarat, la interpretació i l'aplicació del primer apartat de l'article 3 del Decret d'indult no es pot titllar d'irraonable ni d'extensiva, a banda que els casos confrontats presenten diferències substancials, com per exemple, entre d'altres, la fuga del recurrent.

DECISIÓ:

En atenció a tot el que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

Primer

Desestimar el recurs d'empara 2011-19-RE interposat per la representació processal del Sr. Antoni Mesa Fuentes contra l'aute del 6 d'abril del 2011, dictat per la Sala Penal Tribunal Superior de Justícia.

Segon

Publicar aquesta sentència, d'acord amb el que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del Sr. Antoni Mesa Fuentes, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 7 de setembre del 2011.

Pierre Subra de Bieusses Juan A. Ortega Díaz-Ambrona

President

Vicepresident

Didier Maus

Carles Viver Pi-Sunyer

Magistrat

Magistrat